

ECONOMIES' HORIZONS
Економічні горизонти

DOI: doi.org/10.31499/2616-5236
Homepage: <http://eh.udpu.edu.ua>

ISSN
2522-9273
(print)
2616-5236
(online)

UDC: 658.1

DOI: [10.31499/2616-5236.3\(28\).2024.312229](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3(28).2024.312229)

*Yuliia Koverninska, National Academy of Statistics, Accounting and Audit
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and
Insurance*

**РОЛЬ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА У
ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ
THE ROLE OF THE ANALYSIS OF THE FINANCIAL POTENTIAL OF
THE ENTERPRISE IN THE FORMATION OF THE FINANCIAL
STRATEGY OF ITS ACTIVITIES**

Анотація: Встановлено, що аналіз фінансового потенціалу підприємства присутній на всіх етапах процесу формування фінансової стратегії діяльності підприємства : від оцінки в комплексному вимірі стратегічної фінансової позиції підприємства до розроблення цільових стратегічних орієнтирів його діяльності у фінансовому аспекті та оцінки розробленої фінансової стратегії. Значимість фінансового аналізу в процесі формування фінансової стратегії підтверджується необхідністю виокремлення такого підвиду аналізу, як стратегічний фінансовий аналіз, який орієнтується на всебічний аналіз фінансових аспектів діяльності підприємства з точки зору забезпечення найбільш повної реалізації його фінансового потенціалу задля довгострокового стабільного розвитку.

Abstract: The article substantiates the significance of the analysis of the financial potential of the enterprise in the formation of the financial strategy of its activity through the study of the theoretical and methodological foundations of the implementation of this type of analysis, the basic foundations of the process of forming the strategy of the enterprise and the search for connections between these economic phenomena.

By the term "financial potential of the enterprise" we can understand the totality of the enterprise's opportunities for optimizing its financial flows (volumes, dynamics and structure), the timely identification and reasonable use of which allows creating conditions for maximizing the achievement of the enterprise's current and strategic goals.

It was determined that the analysis of financial potential is a comprehensive analytical study of the company's capabilities to optimize the volume and structure of its financial flows.

The financial strategy of an enterprise is defined as the determination of the long-term goals of the enterprise's financial activity, the choice of the most effective methods and ways of achieving them.

It is established that the analysis of the financial potential of the enterprise penetrates into all stages of the process of forming the financial strategy of the enterprise, from the comprehensive assessment of the strategic financial position of the enterprise to the development of the target strategic guidelines of its activity in the financial aspect and the evaluation of the developed financial strategy.

It was determined that the importance of financial analysis in the process of forming a financial strategy is also confirmed by the fact that in the scientific literature such a subtype of analysis as strategic financial analysis is often singled out, which focuses on a comprehensive analysis of the financial aspects of the enterprise from the point of view of ensuring the most complete realization of its financial potential for long-term stable development.

Keywords: *financial potential, financial strategy, financial analysis, strategic goals, analysis of the financial potential of the enterprise, financial condition, strategic financial analysis, financial activity*

Ключові слова: *фінансовий потенціал, фінансова стратегія, фінансовий аналіз, стратегічні цілі, аналіз фінансового потенціалу підприємства, фінансовий стан, стратегічний фінансовий аналіз, фінансова діяльність*

Постановка проблеми. Формування фінансової стратегії діяльності підприємства є вкрай важливим та складним процесом, що потребує оцінки та врахування, як фактичного фінансового стану підприємства, так і пошуку внутрішніх фінансових резервів та джерел його економічного зростання, що виражається в аналізі фінансового потенціалу. Саме аналіз фінансового потенціалу підприємства з використанням відповідних підходів та методик дозволяє визначити можливості для зростання, на які підприємству варто спиратися в процесі розроблення цільових стратегічних орієнтирів його діяльності у фінансовій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність і специфіка здійснення аналізу фінансового потенціалу на підприємстві відобразили у своїх працях такі вчені, як : О. Акімова [1], А. Громова [6], О. Белінська [2], Г. Корнійчук [9], О. Хринюк [12] і інші. Високо оцінюючи внесок авторів, зауважимо, що вивчення ролі аналізу фінансового потенціалу підприємства у формуванні фінансової стратегії його діяльності наразі не має системного характеру.

Мета дослідження: з'ясувати значення аналізу фінансового потенціалу підприємства у процесі формування фінансової стратегії його діяльності.

Виклад основного матеріалу.

Питання з'ясування місця та ролі аналізу фінансового потенціалу підприємства у формуванні фінансової стратегії його діяльності потребує осмислення базових теоретико-методичних засад функціонування даних економічних явищ. Зокрема, визначення сутності та загальної характеристики методики проведення аналізу фінансового потенціалу підприємства, з'ясування особливостей процесу формування фінансової стратегії діяльності підприємства, що дозволить виявити взаємозв'язки між даними явищами.

В економічній літературі відсутнє чітке та однозначне визначення поняття фінансового потенціалу. Дане питання ускладнено тим, що на різному рівні ієрархії управління фінансовий потенціал може мати свою індивідуальну специфіку і економічну форму прояву. Фінансовий потенціал як економічна категорія – це складна динамічна система, елементи якої мають бути взаємозумовленими і взаємопов'язаними. Будь-який елемент вказаної системи має залежати від рівня розвитку підприємства, конкурентної позиції, можливостей залучити і поєднати окремий вид джерела фінансування, ефективності в системі управління [7].

Виділяють декілька підходів відносно того, як можна зрозуміти сутність фінансового потенціалу з точки зору діяльності суб'єктів господарювання.

Ресурсний підхід (Бражко О., Гнип Н., Борнос В., Стахнів Н. та

інші). При даному підході фінансовий потенціал може бути розглянутий як сукупність фінансового ресурсу, необхідного для формування економічного потенціалу.

Результативний підхід (Агеєв А., Кудешова С., Куроєдов Б., Немкова О., Руда І., Трофимчук А., та інші). Вказаний підхід засновується на тому, щоб визначити фінансовий потенціал як результат щодо отримання потенційного доходу, можливість наростити капітал підприємства і здійснювати управління ним.

Стратегічний (процесно-цільовий) підхід. Даний підхід застосовували Гуніна І., Білоусова Р., Сосненко Л. та інші. При такому підході під фінансовим потенціалом підприємства можна розуміти сукупність ресурсів і резервів, що дають можливість підприємству забезпечити свою довгострокову роботу і досягнути мети завдяки їх використанню (враховуючи особливість побудови системи ресурсів, кількість і якість ресурсу). Вказаний підхід зосереджує свою увагу на тому, щоб виявити фінансові можливості, що є невід'ємною частиною фінансового потенціалу.

Вартісний підхід (Кайгородов А., Хомякова А. та інші) передбачає, що в центрі даного поняття знаходиться поняття максимізації існуючої вартості всіх ресурсів підприємства.

Аналіз окреслених підходів дає можливість визначити, що поняття фінансового потенціалу здебільшого розглядається з точки зору наявних фінансових ресурсів та

можливостей, в процесі обґрунтованого та якісного управління якими підвищується результативність діяльності господарюючого суб'єкта у коротко- та довгостроковій перспективах.

Таким чином, під терміном «фінансовий потенціал», в контексті використання його по відношенню до підприємств різних форм організації, можемо розуміти сукупність можливостей підприємства щодо оптимізації його фінансових потоків (обсягу, динаміки, структури), своєчасне виявлення та обґрунтоване використання яких, дозволяє створити умови для досягнення поточних і стратегічних цілей підприємства.

До складу фінансового потенціалу, як правило, відносять різні ресурси, а саме: потенціал по формуванню позикового фінансового ресурсу; рівень кадрового забезпечення фінансової служби; якість по фінансовому контролю; якість по фінансовому плануванню; якість в системі фінансового аналізу; якість інформаційної системи відносно фінансового менеджменту; якість організування системи фінансового менеджменту тощо.

Окрім того, до складових елементів, згідно іншого поділу, можливо включати такі як, фінансовий потенціал розвитку, фінансовий потенціал по забезпеченню, фінансовий потенціал по стійкості. Фінансовий потенціал по стійкості і забезпеченню повинен характеризуватися як результат в поточній діяльності підприємства, тоді як фінансовий потенціал

розвитку повинен передбачити саме можливість подальшого розвитку [8].

Фінансовий потенціал не може існувати окремо, оскільки він являється елементом в загальному економічному потенціалі підприємства (як система будь якої можливості і здатності підприємства в будь-якій сфері по його функціонуванню [5]. Повинна існувати окрема послідовність моменту, яка має передувати його формуванню. Він представляє собою основний фактор, що повинен визначати успішність роботи підприємства в сучасних реаліях. Чим буде вищим його значення, тим більш конкурентоспроможне і інвестиційно привабливе буде будь-яке підприємство. В даному аспекті важливо дослідити методичні підходи і інструментарій проведення аналізу фінансового потенціалу підприємства та його взаємозв'язок з формуванням стратегії діяльності підприємства.

Аналіз фінансового потенціалу – це комплексне аналітичне дослідження фактичних та потенційних можливостей підприємства щодо оптимізації динаміки обсягу та структури його фінансових потоків.

Мета вказаного аналізу – своєчасно отримати об'єктивну інформацію про рівень фінансового потенціалу підприємства, можливості і резерви його нарощення, а також встановити стратегічний пріоритет щодо результативного управління процесами формування і використання даного потенціалу.

Завдання аналізу фінансового потенціалу це:

- об'єктивно оцінити рівень по забезпеченню підприємства фінансовим ресурсом, оптимальність його розподілу, раціональність розміщення і ефективність в використанні;

- достовірно оцінити поточний фінансовий стан підприємства, і зокрема, існування фінансового ресурсу, який достатній для того, щоб забезпечити нормальний рівень ліквідності, ділової активності і фінансової стійкості суб'єкта господарювання;

- ідентифікувати поточний рівень фінансового потенціалу підприємства;

- визначити сильні і слабкі сторони політики по формуванню і використанню фінансового потенціалу на підприємстві, а також

його фінансову спроможність в сучасних реаліях;

- виявити можливість по вдосконаленню системи управління фінансами і резервом по нарощенню фінансового потенціалу підприємства.

Предмет вказаного аналізу – це причинно-наслідковий зв'язок процесу формування і використання фінансового потенціалу на підприємстві.

Об'єкт вказаного аналізу – господарська діяльність підприємства, яка пов'язується з процесом по формуванню, розміщенню, використанню і нарощенню свого фінансового потенціалу.

Зміст та особливість основних методичних підходів відносно аналізу фінансового потенціалу підприємства наведені в табл. 1

Таблиця 1

Методичні підходи до аналізу фінансового потенціалу на підприємстві

Методичний підхід	Зміст підходу
Ресурсний	Має передбачити дослідження обсягу, структури, динаміки і джерел формуванню фінансових потоків підприємства як елементу фінансового потенціалу підприємства
Результативний	Має полягати в тому, щоб дослідити фінансовий результат і віддачу від фінансово-господарської діяльності, що формує фінансовий потенціал підприємства
Факторний підхід	Має передбачити дослідження системи факторів, що кількісно або якісно можуть чинити вплив на фінансовий потенціал підприємства
Вартісний підхід	Має полягати в тому, щоб визначити обсяг фінансового потенціалу підприємства в вартісному вираженні
Порівняльний аналіз	Аналітичне дослідження фінансового потенціалу одного підприємства порівнюючи його з іншим.
Експертно-бальний	Має визначити рівень фінансового потенціалу завдяки експертній оцінці.

Джерело: складено автором на основі [8]

На даний час відсутній єдиний і універсальний методичний підхід відносно аналізу фінансового потенціалу. На нашу думку, аналіз

фінансового потенціалу підприємства доцільно реалізувати через узагальнений аналіз фінансового стану з використанням

відповідного інструментарію фінансового аналізу (горизонтальний та вертикальний аналіз, порівняльний, трендовий, коефіцієнтний тощо).

Такий аналіз в свою чергу має охопити наступні напрями аналітичного дослідження:

- аналіз майнового стану (полягає в тому, щоб дослідити матеріальну базу підприємства);

- аналіз ліквідності та платоспроможності на підприємстві (полягає в тому, щоб аналітично дослідити спроможність підприємства більш швидко перетворювати свою активну частину в готівку);

- аналіз фінансової стійкості на підприємстві (полягає в тому, щоб дослідити спроможність підприємства самостійно профінансувати і стабільно здійснювати господарську діяльність);

- аналіз ділової активності підприємства (дослідження оборотності активів на підприємстві і рівень їх вивільнення);

- аналіз рентабельності діяльності на підприємстві (аналітичне дослідження щодо ефективності вкладання фінансового ресурсу в виробничо – господарську діяльність);

- узагальнена оцінка за значенням рівня фінансового потенціалу на підприємстві (недостатній, низький середній, високий). До критеріїв віднесення до тієї чи іншої категорії можна включити: обсяг і частку власного фінансового ресурсу, обсяг і частку довгострокового позикового

ресурсу, наявність інвестиційних можливостей, фінансовий стан).

При чому з точки зору необхідності не лише нарощення, але й реалізації фінансового потенціалу, в процесі аналізу важливо розставити акценти на оцінці фінансових ресурсів та фінансових результатів з відповідним розглядом різних сценаріїв їх формування та використання, що дозволить визначити цільові оптимальні орієнтири для розвитку підприємства.

Як відмітили Міценко Н. і Мудрий М. якісний аналіз фінансового потенціалу підприємства може дати можливість [10]:

– забезпечити відповідний рівень фінансової стійкості і ліквідності підприємства завдяки потрібному обсягу власного капіталу;

– забезпечити інвестиційний і інноваційний розвиток підприємства завдяки виявленню існування достатньої можливості по іммобілізації капіталу з зовнішнього джерела;

– надати цільовий рівень прибутковості власного і залученому капіталу;

– створити інформаційну основу по дієздатній і гнучкій системі по управлінню фінансами підприємства.

Діагностика фінансового потенціалу повинна включати в себе оцінку діяльності підприємства в минулому, в даний час і в майбутньому. Його ціль проаналізувати стан фінансових ресурсів, своєчасно знайти і усунути

недоліки в діяльності; відшукати резерви по покращенню фінансового стану підприємства.

Сучасна практика функціонування підприємств визнає необхідність поділу цілей на дві ключові групи: оперативні (короткострокові) та стратегічні (довгострокові). Цей розподіл визначається не лише термінами досягнення, але і характером завдань, що стоять перед підприємством.

Оперативні цілі, зазвичай, спрямовані на покращення поточної діяльності підприємства, забезпечення ефективного ведення бізнес-процесів та максимізацію короткострокового прибутку. З іншого боку, стратегічні цілі спрямовані на довгостроковий розвиток та стабільність підприємства, включаючи в себе розширення ринків, впровадження нових технологій, або створення конкурентної переваги.

Оцінка фінансового потенціалу стає ключовим елементом даної практики поділу на дві групи цілей, оскільки дозволяє забезпечити постійний контроль як за досягненням стратегічних цілей, так і за ефективністю оперативних процесів. Розділення аналізу і оцінки на оперативний та стратегічний дозволяє визначити відповідні методи діагностики для кожної групи цілей.

Такий підхід допомагає підприємствам не лише управляти поточною діяльністю ефективно, але й розвиватися та адаптуватися до змін у довгостроковій перспективі, забезпечуючи їхню стійкість та конкурентоспроможність на ринку.

Виходячи з вище проведеної характеристики теоретико-методичних засад проведення аналізу фінансового потенціалу підприємства, можна чітко прослідкувати його зв'язок із процесом формування стратегічних фінансових цілей, адже оцінка потенційних фінансових можливостей підприємства є базисом при подальшій їх осмисленій реалізації. В спрощеному розумінні процес визначення фінансових цілей діяльності підприємства представляє собою його фінансову стратегію.

Під фінансовою стратегією діяльності підприємства найбільш узагальнено розуміють визначення довгострокових цілей фінансової діяльності підприємства, вибір найбільш ефективних способів і шляхів її досягнення [3]. Фінансова стратегія є динамічним явищем, що стосується всіх аспектів діяльності підприємства щодо генерування різноспрямованих фінансових потоків та передбачає такі етапи, як формування та реалізація.

Процес формування фінансової стратегії включає низку етапів (рис.1).

Зауважимо, що розглядаючи процес реалізації фінансової стратегії відокремлено від процесу його формування, доцільно виокремити такі два його етапи, як організація та здійснення контролю за реалізацією фінансової стратегії.

На основі аналізу представлених етапів можна стверджувати, що процес формування фінансової стратегії діяльності підприємства потребує

перманентного застосування інструментів фінансового аналізу задля окреслення ключових стратегічних цілей підприємства та побудови найбільш оптимальної траєкторії руху до заданих цільових орієнтирів. Зокрема, сюди можна

віднести такі етапи як: оцінювання в комплексному вимірі стратегічної фінансової позиції підприємства, розроблення цільових стратегічних нормативів його діяльності у фінансовому аспекті та оцінка розробленої фінансової стратегії.

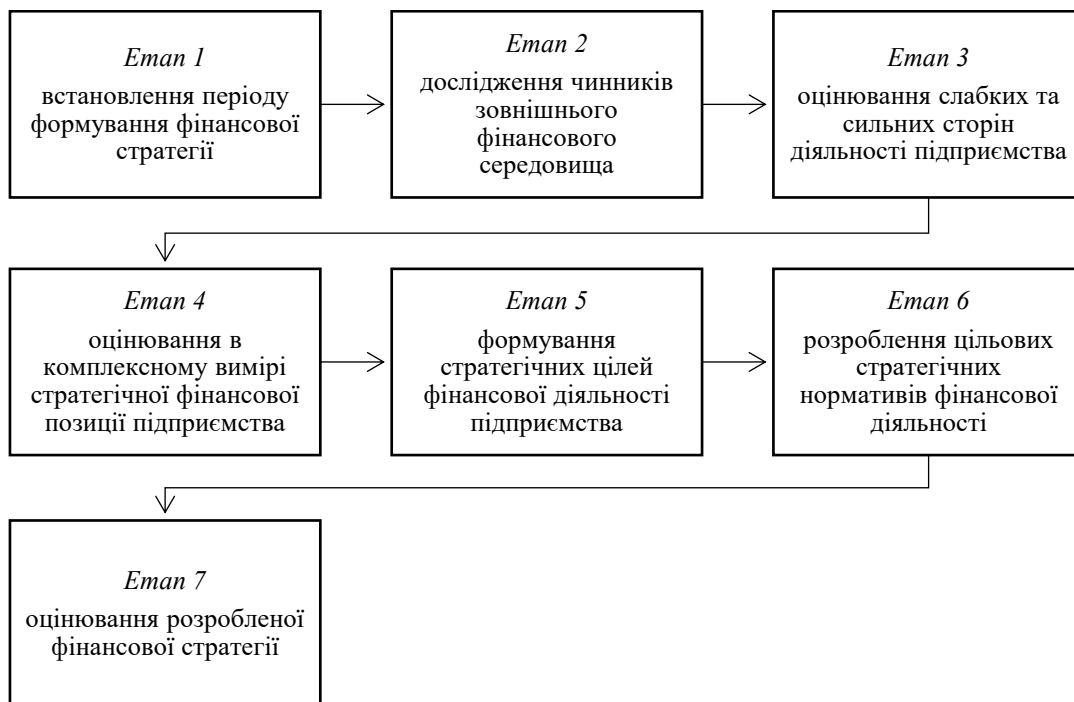

Рис.1. Етапи процесу формування фінансової стратегії діяльності підприємства

Джерело: розроблено автором на основі [4]

Значимість фінансового аналізу в процесі формування фінансової стратегії підтверджується тим, що в науковій літературі часто виокремлюють такий підвид аналізу, як стратегічний фінансовий аналіз [11]. Дане поняття можна тлумачити як різновид фінансового аналізу, що орієнтується на всебічний аналіз фінансових аспектів діяльності підприємства з точки зору забезпечення найбільш повної реалізації його фінансового потенціалу задля довгострокового стабільного розвитку. Тобто даний

вид аналізу орієнтується на стратегічну перспективу [3]. Таким чином, в центрі стратегічного фінансового аналізу, виходячи із запропонованого визначення, знаходиться фінансова категорія «фінансовий потенціал» та, відповідно, його аналіз.

З точки зору відслідковування ролі аналізу фінансового потенціалу у процесі формування фінансової стратегії діяльності підприємства варто зауважити, що даний різновид фінансового аналізу допомагає більш чіткіше поставити фінансові стратегічні цілі діяльності

підприємства, які спрямовані на довгостроковий розвиток та стабільність підприємства, включаючи в себе розширення

ринків, впровадження нових технологій, або створення конкурентної переваги.

References

- Akimova, O., Petchenko, M. (2023). Assessment of the financial potential as part of the potential of the enterprise. *SWorldJournal*, 2(18-02), 103–110. <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2023-18-02-029>
- Belinska, O.V. (2014) *Sutnist finansovoho potentsialu pidpriemstva*. *Visnyk KhNU. Ekonomichni nauky*, 4, 267–274 [in Ukrainian].
- Biloshkurskyi, M. V, Zaichko, I. V., Koverninska, Yu. V. (2023) *Finansovyi analiz rezerviv prybutku dlia aktyvizatsii investytsiino-innovatsiinoi diialnosti pidpriemstva*. *Journal of Innovations and Sustainability*. Tom 7. No 2. URL: <https://is-journal.com/is/article/view/184> [in Ukrainian].
- Blank, Y. A. (2004) *Fynansovaia stratehiya predpriatyia*. Kyev: Nyka-Tsentr Эlha, 711 [in Ukrainian].
- Bondaruk, T. H. (2023) *Innovatsiinyi rozvytok vitchyznianykh pidpriemstv ta yoho finansove zabezpechennia: novi vyklyky ta perspektyvy v umovakh nestabilnosti*. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava*. 2023, 39, 411-420 [in Ukrainian].
- Hromova, A.Ie. (2017) *Finansovyi potentsial, yak osnova formuvannia prybutku pidpriemstva*. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy*, 5, 75–78 [in Ukrainian].
- Zhuravlova, I. (2023) *Metodolohiia otsiniuvannia finansovoho potentsialu pidpriemstv v umovakh intelektualizatsii ekonomiky*. *Ekonomika ta suspilstvo*, 48, URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-77> [in Ukrainian].
- Kanar, M.O., Kavtysh, O.P. (2018) *Naukovi pidkhody do vyznachennia struktury finansovoho potentsialu pidpriemstva*. *Suchasni problemy ekonomiky*, 2018, 50–58 [in Ukrainian].
- Korniichuk, H.V. (2016) *Ekonomichniy zmist finansovoho potentsialu pidpriemstva*. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, 7.2, 26–29 [in Ukrainian].
- Mishchenko, N.H., Mudryi M.R. (2012) *Metodychni pidkhody do otsiniuvannia finansovoho potentsialu pidpriemstva*. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, 22, 213-219 [in Ukrainian].
- Petrytska, O.S. (2016) *Mistse stratehichnoho finansovoho analizu u formuvanni finansovoi stratehii pidpriemstva*. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, 1 (5). 230-234 [in Ukrainian].
- Khryniuk, O.S., Bova, V.L. (2017) *Sutnist finansovoho potentsialu pidpriemstva*. *Aktualni problemy ekonomiky ta upravlinnia*, 11. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/102585> [in Ukrainian].